

CRNA

1. Crna je najtamnija boja i rezultat je odsutnosti ili potpune apsorpcije (upijanja) vidljive svjetlosti.
2. Crna je, poput bijele i sive, akromatska boja (*akromatske boje* su boje koje nemaju svoje karakteristično valno područje, već ovise o sposobnosti površine da jače ili slabije apsorbira sva valna područja bijele svjetlosti, odnosno, ovisi o stupnju osvjetljenosti).
3. Zato se još kaže i da je crna *neboja*.
4. U drevnoj grčkoj kulturi, od 6.st.pr.n.e., crna boja je imala značajnu ulogu originalnoj tehnici

oslikavanja umjetničke keramike.

5. Crna simbolički i figurativno predstavlja tamu.
6. U srednjovjekovnom slikarstvu vrug je uvijek slikan crnom bojom. Naziv crne i dolazi iz latinskog jezika = *ater* = zlo = crno.

Tentazione di Cristo, mozaik, XII.st., Palermo.

Duccio di Buouinsrgna, La tentazione di Cristo sul monte, oko 1308.-1311.

7. Crnu se često suprotstavljaju bijeloj da bi opisala suprotnost – npr. dobro nasuprot zlu.
8. Ako je bijela dan, crna je noć.
9. Još od srednjeg vijeka crna predstavlja moć i autoritet. Zato je još i danas običaj da suci nose crne odore.
10. Od 3. stoljeća, u Japanu, postojao je običaj bojanja zubi u crno - *Ohaguro* (お歯黒).

Običaj se zadržao sve do kraja 19. stoljeća, kad je, 1873., nova carica Haruho, napravila zaokret i predstavila bijele zube kao simbol ljepote.

Haruho, japanska carica, 1873. u carskoj odori

Fotografija: Uchida Kyuich, pionir japanske fotografije, bio je prvi i jedini fotograf kojemu je bilo dopušteno fotografirati carsku obitelj.

11. Razloga za *ohaguro* je nekoliko, ali glavni je taj što su se crni predmeti smatrali profinjeno lijepima. Žene koje su bojale zube su se smatrale privlačnijima. Najčešća smjesa za *ohaguro* bila je od otopljenog željeza i octa, a osim zbog ljepote, njome su se štitili zubi od propadanja, ali i skrivalo žutilo zuba, koje se još više isticalo zbog običaja bojanja lica u bijelo.

Na *ohaguro* se može naići i danas u određenim dijelovima Japana i Jugoistočne Azije.

Na *ohaguro* se može naići i danas

12. Crnu su obožavali nositi pjesnici iz doba romantizma (1790.-ih do 1840.-ih). Romantizam je umjetniku dodijelio izrazito visok status, koji ga izdvaja od ostalih pripadnika zajednice upravo zahvaljujući stvaralačkoj mašti. U romantizmu umjetnik je predvodnik, vizionar, prorok. No istodobno ga ta izdvojenost dovodi u sukob sa zajednicom i prožet je *svjetskom boli*. *Najpoznatiji romantičar* je britanski pjesnik George Gordon Byron (1788.-1824.): *Ne plaši se neznanja, boj*

se lažnog znanja, jer od njega dolaze sve nesreće na svijetu.

von Thomas Phillips: *6th Lord Byron*, 1813.

13. U 19. stoljeću crnu odjeću su odijevali poslovni ljudi i državnici, a u 20. stoljeću crna je boja visoke mode.
14. Iako je *malu crnu haljinu* u svijet mode uvela francuska kreatorica Coco Chanel još 1926., najpoznatija je ona, pariškog kreatora de Givenchyja, koju je nosila Audrey Hepburn u filmu *Doručak kod Tiffanyja* iz 1961. Od tada, svaka dama, koja drži do sebe, u svom ormaru mora imati, barem jednu, malu crnu haljinu!

15. Kad smo kod ormara i haljina i jedno i drugo možete nabaviti po nevjerovatno sniženim cijenama za vrijeme trajanja *Crnog petka* (četvrti petak u studenom). Međutim, manje je poznato, da je ovaj običaj uveden u Sjedinjenim američkim državama 1960-ih, kad je Crni petak značio nešto posve drugo. Naime, svakoga je petka, nakon američkog blagdana Dan zahvalnosti, bilo toliko gužve u prometu i saobraćajnih nesreća da su ga američki policajci počeli zvati Crni petak.

Lukavi prodavači iskoristili su taj izraz i uveli najluđe godišnje sniženje koje se od tada proširilo

cijelim svijetom.

16. U mnogim dijelovima svijeta vjeruje se da crna mačka donosi nesreću. I kod nas se zna reći: „Prešla mi je crna mačka preko puta“ – kad se nešto loše dogodi. No, u Engleskoj je sasvim suprotno – tamo kad vide crnu mačku očekuju dobre vijesti i sretne događaje.

ili

?!!!

ili

?!!!

Toshiyuki Enoki: *Black Cat*

Kamwei Fong: *Be Happy. Be Childlike. Be Ridiculous*

- serija: *The Furry Thing*, 2010.

17. U unutrašnjosti Engleske crne su mačke čak darovane kao vjenčani dar mladenkama ne bi li im

donijele sreću.

18. U drevnom Egiptu za crne mačke se vjerovalo da posjeduju božansku moć. Smatrali su mačke svetima i štovali su ih kao „savršena bića“. Zvali su ih „Mau“. Mačka je simbolizirala ravnotežu i uzvišenost. Poštovanje s kojim su Egipćani mumificirali i sahranjivali mačke, odraz je poštovanja koje su im ukazivali tijekom svakodnevnog života. Grčki povjesničar Herodot pisao je da u svakoj prilici paljenja vatre, ljudi moraju posebno paziti da plamen slučajno ne zahvati neku mačku. Također je zabilježio da u slučaju smrti mačke, kućanstvo žaluje kao za članom porodice, a često briju obrve u znak tugovanja. Čak i slučajno ubojstvo mačke kažnjavalo se smrću.

19. Inače crna boja u drevnom Egiptu predstavljala je život i ponovno rođenje.

20. Vantablack je tvar sastavljena od ugljikovih nanocjevčica i 2014., kad je izumljena bila je najcrnija tvar poznata čovjeku. Apsorbira 99,965% zračenja vidljivog spektra svjetlosti.

21. Godine 2016., britanski kipar Anish Kapoor uvidio je potencijal u tom novom pigmentu, želeći izvesti efekt *kolapsa svjetlosti*, čineći da se prostor, pomoću boje, doima beskonačno dubokim. *Vantablack* (najcrnja crna) boja upija 99,965% svjetlosti.

Međutim, prema mišljenju mnogih umjetnika, pretjerao je otkupivši ekskluzivna prava na korištenje te boje. To je razljutilo mnoge umjetnike, posebno britanca Stuarta Semple-a koji je u inat Kapooru patentirao „najružičastiju ružičastu“ i dopustio svima da je koriste, osim Kapooru.

22. Pa iako Kapoor, možda i ima ekskluzivno pravo na korištenje Vantablack boje u umjetnosti nema i u drugim područjima primjene. Tako je britanski arhitekt Asif Khan, za potrebe zimskih Olimpijskih igara u južnokorejskom gradu Pyeongchangu 2018., izgradio je tzv. Hyundai

paviljon – najcrnju crnu zgradu na svijetu:

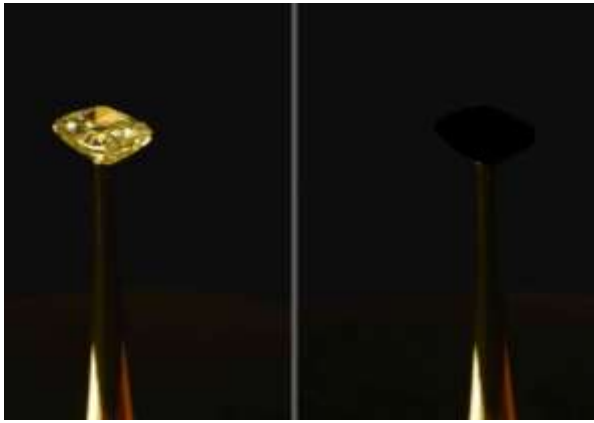

23. Automobili crne boje sudionici su najvećeg broja automobilskih nesreća.

24. Nadamo se ne i ovaj - najcrnji crni automobil na svijetu (obojan u Vantablack boju):

25. No, sve ove prepirke oko toga čija je crna crnja padaju u vodu jer je u rujnu 2019. svijetu obznanjena crna crnja i od najcrnje crne – naime na zamolbu umjetnice Diemut Strebe, a za potrebe njezine umjetničke instalacije: „Iskupljenje taštine“, znanstvenici s američkog sveučilišta u Massachusettsu izradili su „najcrnju crnu ikad“. Ta boja, za razliku od Vantablack boje koja upija 99,965% svjetlosti, upija 99,995% svjetlosti. Tako je izložak vrijedan 2 milijuna dolara - blještavi žuti dijamant, izrađen od najsajnijeg materijala na svijetu, naočigled zaprepaštenih posjetitelja, pokriven materijalom u najcrnijoj crnoj boji na svijetu, *nestao*.

Pa se vratio, pa nestao, pa se vratio, pa nestao...

pa se vratio, pa nestao...

26. Kreditna kartica crne boje nema limit za trošenje – što znači da je imaju samo najbogatiji ljudi

na svijetu.

Niste je nikada vidjeli?! Vjerojatno niti nećete...

27. U pop kulturi svaki novi trend naziva se „nova crna“ (npr. serija „Narančasta je nova crna“.

28. Prvi televizori u svjetskim kućanstvima emitirali su crno-bijelu sliku.

29. Prije televizora, postajali su, naravno crno-bijela fotografija i crno-bijeli filmovi.

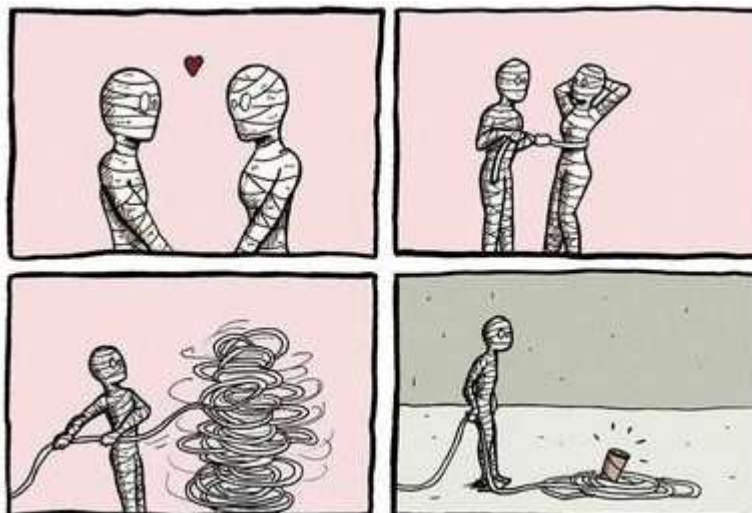

30. Crna rupa je svemirski objekt kojemu je gravitacija tako velika da ga ni svjetlost ne može napustiti i zbog toga se ne može vidjeti. Crne rupe se smatraju najgušćim objektima u svemiru, stoga imaju i najveću gravitaciju. Jedna od teorija je da ćemo u budućnosti moći putovati u

daljnju budućnost uz pomoć crnih rupa.

31. Crni humor je humor koji se obično bavi ozbiljnim ili jezivim temama na satirički ili groteskan način. Često se bavi trenutno aktualnim temama i rabi paradoksnе likove - npr. „Što je vrhunac krize? Kad uđeš u pekaru i kažeš: – Ništa, ništa, samo razgledavam...“ ili

32. Crna komedija (u kazalištu ili na filmu) pomalo je morbidni pod-žanr komedije čija se priča *vrti* oko tragičnog događaja ili situacije.

33. Crna burza je ilegalno poslovanje s robom ili novcem.

34. Zapravo ne postoje crne ruže, one su samo jako, jako, jaaaako tamno crvene.

ali niti crni tulipani!

35. Crna boja povezuje se s pasivnošću, ali i sa snagom.
36. Crne kutije čine se težima nego npr. zelene, iako su napunjene jednakom količinom tereta. Kad govorimo o okusima crna boja povezuje se s gorčinom.
37. Crna boja predstavlja oprečne ideje: autoritativnost i poniznost; pobunu i konformizam; bogatstvo i siromaštvo.
38. Sve do 14. stoljeća najfinije i najskuplje tkanine bile su bojane crvenom, plavom i ljubičastom bojom i smjelo ih je nositi samo plemstvo. Zato su se bankari počeli oblačiti u crnu odjeću, da bi istaknuli svoj status. Međutim uskoro je i plemstvo uvidjelo eleganciju crne boje te su je počeli nositi kraljevi, a za njima i ostali plemići.

39. U zapadnoj kulturi crna je boja žalovanja.
40. Benediktinci nose crne halje u znak poniznosti i pokore. Zato su ih ponekad zvali *crni fratri*.
41. U Japanskoj kulturi crna simbolizira iskustvo. (npr. crni pojas u borilačkim sportovima).
42. Ruski slikar Wassily Kandinsky rekao je da je crna: „totalna mrtva tišina“.
43. Crna, lunarna ili mjesečeva duga nastaje lomom svjetlosti punog Mjeseca o kapljice vode. Kako bi je vidjeli nebo mora biti vedro i tamno, a Mjesec pun, nisko na nebu i iza leđa promatrača, a kišne kapi ispred. S obzirom da svjetlost dolazi od površine Mjeseca, a ne izravno od sunčevog svjetla, spektar boja je slabije vidljiv za ljudsko oko pa se obično pojavljuje u bijeloj boji. Iznimno je rijetka pojava da je mjesečina dovoljno jaka za noćnu dugu u boji.

44. Ugljen se koristi za crtanje još od prahistorijskih vremena. U špiljskoj umjetnosti staroj više od 17 000 za crtanje po stijenama koristila se mješavina ugljena i minerala željeza hematita ili

magnetita:

ugljen

magnetit

hematit

45. Kao i prije tisuće godine i danas je u upotrebi kao crtača tehnika koju odlikuje svježina i neposrednost, kakve nema u *obojanim* umjetničkim djelima.

Prahistorijski crtež, 12 000 pr.n.e. - špilja Niaux, Francuska

Felix Dolah, *Absolute*

46. Ovom krajoliku crnu boju daje prirodno željezo. Na površini Zemlje prirodno željezo je samo izuzetno u elementarnom stanju (telurno željezo na otoku Disko, zapadno od Grenlanda).

47. Slavnim svjetskim plažama s crnim pijeskom crnilo *daje* njihovo vulkansko podrijetlo – nastale se slijevanjem vruće lave u more.

Rejnifara, Island

Playa Pavones, Costa Rica

Pina Beach, Novi Zeland

Piscita, Otok Stromboli, Italija

Hilo, Havaji/SAD

Princ William Strait, Aljaska/SAD

48. Na Novom Zelandu crna je nacionalna boja – njima to je boja naroda/ljudi.

49. Crni predmeti upijaju (svu) svjetlost pa se zato brže zagriju.

50. Najslavniji crni dijamant je *The Spirit of Grisogno*. To je drugi po veličini crni dijamant ikada

pronađen.

51. Danas gotovo da ne možemo zamisliti neko jelo bez dodatka crnog papra. Tko bi pomislio da se nekada koristio umjesto novca?! Domovina crnog papra je indijska država Kerala, gdje raste divlje u planinama. Može dostići visinu do 15 metara. Poznavali su ga još i stari Grci, koji su ga, uz dodatak hrani, primjenjivali i kao lijek. Rimljani su ga stavljali gotovo u svako jelo, pa i u mlijeko, med i kolače. Jedno vrijeme papar je služio i kao sredstvo plaćanja. Tako je, naprimjer, Alarik I., vizigotski kralj, 410. godine tražio od građana Rima tonu i pol papra kako bi poštudio grad. U srednjem vijeku je, uz sol i ocat, bio najrašireniji dodatak hrani, usprkos njegovoj visokoj cijeni koja je dosegala i trodnevnu poljoprivrednu nadnicu za pola kilograma papra. Danas je postao dostupan i niske cijene, a uzgaja se po tropskim krajevima, ponajprije u Brazilu i Indoneziji.
52. Tradicionalno kinesko slikanje crnom tintom, koja se izrađivala od čađi miješane s ljepilima životinjskog porijekla, seže do 206. pr.n.e. (dinastija Han) pa sve do današnjih dana. Koristila se isključivo crna tinta, kistovi i voda. Ostale boje počele su koristiti tek u 14. stoljeću, za vrijeme dinastije Ming. Slikalo se na papiru ili svili.

Li Tang: *Jesenji pejzaž* (cca. 1070.–1150.)

53. Tehniku slikanja crnom tintom u Japanu je proslavio Seshu Toyo (1420. – 1506.), koji ju je naučio u Kini i svoje znanje prenio u Japan (*Unkoku-rin* škola—ili "Sesshūijeva škola).

Haboku sansui, 1495.

54. U umjetnosti najprije su se koristila pigmenti: *Carbon crna* – koja se dobivala od ugljena; zatim *Vino crna*, koja se proizvodila od pougljene vinske loze. *Kost crna* izrađivala se od spaljenih životinjskih kostiju (još od prapovijesti) i bila je najdublja dostupna nijansa. Rembrandt je koristio taj pigment kod portreta ne bi li istaknuo ljudsku figuru od pozadine.

Rembrandt: *Dama i gospodin u crnom*, 1633.

55. Zebra je životinja bijelog krzna s crnim prugama, a ne crna s bijelim prugama – crne pruge na zebri s vremenom blijede, a bijeli dijelovi ostaju nepromijenjeni. No, u prirodi uvijek ima izuzetaka kao na ovoj fotografiji:

56. Poznata zmija otrovnica Crna mamba nije dobila ime zato što joj je crno tijelo nego zato što ima

crno ždrijelo i jezik.

57. Crna udovica spada među najpoznatije i najotrovnije paukove na svijetu, rasprostranjene na

svim kontinentima, a ima je i kod nas.

58. Crna pantera je najčešće leopard (*Panthera pardus*) ili ponekad jaguar (*Panthera onca*), čije je krzno crne boje umjesto, kao obično kod tih životinja, zlatno žute boje prošarano crnim rozetama. U odgovarajućim svjetlosnim uvjetima se mogu razaznati šare na krznu. Crne pantere nisu nikakva zasebna vrsta, nego je riječ o pojavi koja se zove melanizam (proizvode više tamnog pigmenta pa se čine crnima). Može se pojaviti i kod manjih životinja iz

porodice mačaka kao serval i jaguarundi, no panterama se nazivaju samo crni primjerci velikih mačaka.

59. Crni medvjedi žive jedino u Sjevernoj Americi. I najmanji su od tri vrste sjevernoameričkih

medvjeda.

60. Crno more prostire se između Europe i Azije - omeđeno Ukrajinom, Rumunjskom, Bugarskom, Turskom, Gruzijom i Rusijom, a plavo je da plavlje ne može biti! Podrijetlo naziva "crno" možda potječe od nazivanja strana svijeta po bojama u antičko doba, pri čemu je crna označavala

sjever, a crvena jug.

61. *Crne slike* (španjolski: *Pinturas negras*) ime je grupe od četrnaest slika španjolskog slikara Francisca Goye (1746.-1828.) nastalih, vjerojatno, između 1819. i 1823. Prikazuju intenzivne, proganjajuće teme, što odražava njegov straha od ludila i njegov sumorni pogled na čovječanstvo. 1819. godine, u dobi od 72 godine, Goya se uselio u kuću izvan Madrida koja se zvala *Quinta del Sordo* (*Vila gluhih ljudi*). Iako je kuća dobila ime po prethodnom, gluhonijemom vlasniku, Goya je u to vrijeme bio, također, gotovo potpuno gluhih od posljedica groznice koju je prebolio s 46 godina. Slike su prvobitno bile naslikane na zidovima kuće - poput zidnih fresaka. Kasnije su ih "skinuti" sa zidova i pričvrstiti ih na platnu. Sada su u Madridskom

Museo del Prado.

62. Prva ikada tiskana knjiga na tiskarskom stroju bila je Gutenbergova Biblija. Gutenbergova Biblija je tisak prvog prijevoda Biblije na latinski jezik tzv. Vulgata. Ta zasluga pripada Johannesu Gutenbergu iz Mainza koji je s radom započeo 1455. godine. Bila je tiskana na bijelom papiru, a crna tinta radila se od mješavine čađi, terpentina i orahova ulja.

63. Kad smo već kod *crnog na bijelom* to u prenesenom smislu znači imati nešto napisмено; biti sasvim jasno razumljivo.

64. Od ostalih fraza poznate su i:

- ima crno srce = loša je osoba; zao je;
- štedjeti za crne dane = štedjeti za moguću besparnicu; štedjeti za neizvjesnu budućnost;

- *Crna Smrt* ili *Crna kuga* naziv je za jednu od najrazornijih pandemija u povijesti čovječanstva. Započevši u jugozapadnoj Aziji proširila se u Europu kasnih 1340-ih gdje je (mnogo kasnije, u 18. st) i dobila ime *Crna Smrt* (lat. *mors atra*). Konačan broj smrti koje je ta pandemija izazvala diljem svijeta procjenjuje se na oko 75 milijuna ljudi, odnosno oko polovice tadašnjeg stanovništva Europe;

- biti crna ovca = odudarati od okoline; obitelji; biti drugačiji (više u negativnom smislu);

- crni fond = imati skrivena (rezervna) novčana sredstva;

- crne misli = negativne misli o sebi i/ili životu općenito;

- crno zlato = nafta

- ako niste ništa naučili i niste se zabavili onda sav naš trud *vrijedi koliko i crno ispod nokta!*